

Alustuseks

Tere, kallid sõbrad!

Kui tohib, siis just nii teid, kallid lugejad, ma nimetaksin. Ehk oleme me teineteisele täiesti võõrad, ehk oleme me kohtunud tänaval kõndides teineteisest mööda – aimamata, et meid võib siduda mingi valus kogemus, ise seda teadmata. Pealtnäha oleme me ju alati rõõmsad ja tugevad. Ehk mõistame me teineteist paremini, kui inimesed, kes igapäevaselt meie kõrval on ja arvavad, et nad saavad aru.

Olen 25-aastane naine. Praegu elan juba oma elu, mis on igati ilus. Aga sügaval südames on üks väga valus ja suur haav. Jah, aeg läheb ja tundub, nagu haav paraneks, aga tegelikult on elus asju, mis jäävad meile sügavale südamesse igaveseks. Me võime selle tõesti endasse kusagile väga sügavale ära peita, seda ignoreerida ja kinnitada, et nüüd on kõik korras. Tegelikult see haav ei kao kuskile. Ta veritseb üha uuesti ja uuesti. Me lapime selle kinni ja elame edasi – kuni järgmise korrani.

Lugu, mida ma tahan teiega jagada, on väga raske. Usun, et ka kõige lähedasemad inimesed ei aima, mis torm on minu sees. Nead on selle unustanud. See on minevik. Aga minu jaoks oli see üks väga pikk periood inimese kõrval, keda ma armastasin kogu südamest. See on lugu, mis räägib sellest, kui raske on olla lähedase inimese kõrval, kes saab ühel päeval teada, et tal on raske haigus – Hodgkini lümfoom. 80% inimesi saab sellest haigusest võitu, aga meie kuulusime selle 20% hulka, kes ei saanud abi. See lugu on 12 aastat pikk ja täis kõikvõimalikke mälestusi, emotsioone. Oli valu, rõõmu, kurbust, lootust – kõike, mida võib vist üks inimene üldse tunda.

Ehk aitab selle loo rääkimine mul teha vaherahu minu endaga. Ja kui minu lood aitavad vähemalt ühte inimest mingilgi moel, siis tean, miks olen pidanud just mina selle kõik läbi tegema. Siis lähen oma isa hauale, panen küünla ja ütlen talle aitäh. Tean, et seda lugu kirjutades on ta alati minu kõrval. Kui te olete otsustanud minu loole kaasa elada, siis võivad teid vallata väga erinevad tunded. Minu soovitus teile on, et **laske kõik emotsioonid välja**. Kui te tunnete, et see liigutab teid, sarnaneb teile või lihtsalt kuidagi nii sügavalt puudutab, et tahaksite nutta, siis tehke seda. Tehke kogu südamest ja teil hakkab kergem. Kui teid valdab viha, siis elage ka see välja. Kõik on teretunud. Ning kõige olulisem, mille me unustame, on see, et tegelikult me ei ole ükski. **Ärge sulguge endasse, ega kannatage oma valu ükski.**

Kõik sai alguse, kui olin alles laps. Kõigest 12-aastane. Elasin oma rahulikku lapsepõlve, kuni saabus päev, mil sain teada kohutava uudise: **minu issi** on haige. Kindlasti oli sellega väga raske leppida. Pealegi ei osanud ma arvata, milliseks kujuneb edasine asjade käik. Sel hetkel ei pööranud minu vanemad sellele uudisele suurt tähelepanu. Pealtnäha oli ju kõik endine ja tõenäosus paranemiseks nii suur. Aga minu kui lapse peas olid teised mõtted... Mina olin enda jaoks juba kohe valmis kirjutanud kõige hullemas stsenaariumi. *Varsti jään issist ilma*. Nii ma siis elasin oma hirmuga, mida ma ei julgenud kellelegi rääkida. Kõige vähem oli meil juttu oma vanematega. Elu oli mind siamaani õpetanud kõigega ise hakkama saama, asju endas hoidma. Nii tegin ma ka nüüd. Küll aga tahan öelda suured tänusõnad oma toleaegele klassijuhatajale, kes oli asjast teadlik ja ühel päeval mind enda juurde kutsus. Me rääkisime temaga pikalt ja see oli tohutu kergendus. Ta teadis täpselt, mida see minu jaoks tähendas ja kuidas öelda just need õiged sõnad. Seni olin ma kõik oma mured ja hirmud kirjutanud vihikusse, aga lõpuks tuli inimene, keda tegelikult ka huvitas minu probleem ja oli valmis kuulama. Rohkem polnudki vaja... Kuulata... Kindlasti mõjutas see, mis toimus minu peas, ka kõike väljaspool kodu: kool, sõbrad, vaba aeg ja huvid. Oli aegu, kus olin teinud endast kõige suurema ohvri. Minu hing karjus ja süda valas pisaraid aga suu vaikus. *Miks, miks? Miks mitte keegi ei aita, ei mõista?* Nii mõnegi käitumise tagamaaks oli kindlasti olukord minu hinges.

Kuidas mina siis isa aitasin? Ma arvan, et sellel ajal tegin kõik, mis oli minu võimuses. Ma naeratasin isale ka siis, kui hinges nutsin. Ma ei kurnanud enda vanemaid oma muredega, mis näisid nii tühised selle suure probleemi kõrval. Mul oli kodus kaisuloom... Selline natuke suurem põder, kes hoidis kaisus oma pisikest beebipõdra. Iga kord, kui isa haiglasse läks, andsin talle kaasa oma beebipõdra ja ise võtsin kaissu emapõdra. Loomulikult oli isal natuke häbi kaisuloomaga haiglasse minna ja ta peitis selle alati kõige sügavamale kotipõhja, aga ta teadis, et see on minu viis teda toetada ja ta võttis selle kaasa. Nii sain anda oma panuse ja olla toeks ka kaugelt. Oli aegu, mille veetsin oma sugulase juures Tartus, et minna pimedas sügisõhtul isa vaatama. Lihtsalt korraks teda näha. Sellel hetkel ei lastud mind tema juurde ja suhtlesime läbi ukse, aga see kergendas. Sain enda arvates midagi jälle ära teha. Olla toeks. Ma palusin jumalat igal õhtul enne kui magama läksin. *Palun ära võta issit ära, tee ta terveks. Sina ju saad...* See oli kõik, mida sain sellel hetkel teha – olla tugev ja iseseisev. Olla piisavalt hea laps, et vanematel oleks vähem muresid.

Siinkohal tahan ära tuua mõned tähtsamad asjad, mis mõttes. Kui te olete nii väike ja elate nii suure murega, siis **otsige endale inimene kellega suhelda**. Kellele öelda, et *ma ei tea mida edasi teha*. Kui ei julge minna vanemate juurde, siis kindlasti on olemas mõni sugulane või lähedane inimene, kes teid mõistab. Loodetavasti on see inimene piisavalt tark ütleva teile, et teie ei vastuta selle eest, mis toimub haige inimesega sinu kõrval. Kindlasti oleksin ma ehk pidanud ka olema paremas kontaktis oma vanematega, mitte üksi. Selline aastaid üksi tugev-olemise-„sündroom“ kannab tõsiseid tagajärgi veel pikki aastaid. Sellest on väga raske hiljem välja tulla ja väga raske on hakata uuesti inimesi usaldama. Palun ärge seda viga tehke. Teiseks tahaksin ma välja tuua selle, et **kui te saate halva uudise, siis ärge hakake kohe elama nagu nüüd oleks maailma lõpp**. Uskuge mind... Ei ole, hullem võib olla alles ees. Ja alati võib tulemus olla hoopis positiivne. Minu muretsemiste aasta kujunes väga pikaks, selle asemel oleksin ma võinud nautida neid aastaid, mis olid tegelikult meie ühiste aastate ilusaimad. Seda oleks võinud järgida ka minu isa. Sest muretsemine annab võimu haigusele. Kui osata seda ilusat aega nautida

ja väärtustada, siis ei kujune ka haiguse kulg nii kiireks ja võimsaks. Loomulikult on erandeid. Kolmandaks **tuleks anda endale aru, et sina ei ole haige. Sina ei pea jätma nüüd oma elu elamata.** Sa saad olla toeks, aga mitte käituma nii, nagu oleksid ise selle diagnoosi saanud. Kui palju aastaid mina sellele soovitusel risti vastu elasin. Selle asemel, et nautida oma lapseõlve...

3

Aeg läks edasi... Minust sai nooruk. Õigemini öeldes: üks korralik puberteet. Sellega kaasnes minu elus väga palju muutusi. Alustuseks vahetus kool. Sellega seoses paljud tuttavad. Need olid juba inimesed, kellele ma oma lugu ei jaganud. Kooli tõttu olin ma sunnitud elama ühiselamus. See oli kindlasti üks päästerõngas, kuna tänu sellele veetsin ma väga palju aega kodust eemal. See oli ka üks kiiremini mööduvaid eluetappe minu elus.

Kooli vahetusega sujus kõik kenasti. Oli tõuse ja mõõnasid, aga pidasin vastu ja sain kooli ilusti lõpetatud. Küll aga vastupidiselt põhikoolile ei saanud minust ja minu klassijuhatajast mitte kunagi lähedasi inimesi. Kõige kibedamalt on mul meeles, kuidas olin sunnitud koolist puuduma, et isa haiglasse viia. Õpetaja ei leppinud sellise vabandusega ja tahtis mulle käskkirja kirjutada. Meie tüli läks väga suureks ja sel hetkel olin tõesti valmis talle kallale minema. Kõik, mis puudutas minu isa, ajas mul vere sees vemmeldama. Käskkirja ma küll ei saanud, aga „Tere“ ei ütle ma sellele inimesele tänava peal siiani. Õnneks pole me ka kohtunud. Aga selle mälestuse pärast ei suuda ma isegi seda kooli enam külastama minna. Nagu ma juba mainisin, siis elasin ma väga palju ühiselamus. Alguses oli see nii raske. Ma igatsesin nii kohutavalt kodu järele. Aga vanemaks saades leevendasid seda valu ja igatsust peod. Neid oli palju... Praegu sellele mõeldes olen ma veendumusel, et see oli antud ajal minu väljapääs sellest valude maailmast. Tänu taevale oli mul mõistust nii palju, et see ei rikkunud ära minu kooliskäimist ja ma ei läinud põhja. Seda kindlasti ka tänu minu emale, kellega meil oli kokkulepe, et peod on lubatud, kui käin koolis ja hinded on korras. Nii ka oli. Ei taha mõeldagi, mis oleks saanud kui see lõks oleks mind endasse neelanud. Vanemaks saades ilmusid minu ellu ka poisid. Neid oli palju ja püsima ei jäänud ükski suhe. Tean, et inimestele kujunes minust arvamus, nagu oleksin ehk kergemeelne tüdruk. Ei, mina nii ei arva. Juhuslikke suhteid mul ei olnud ja kergemeelne ma ka ei olnud. Olen selle peale aastaid mõelnud, et miks need suhted purunesid. Kandidaadid olid head ja nii mõndagi austan siiani. Minu järelalus sellest on, et ma otsisin oma isale vastavat ideaali. Ta pidi olema töökas, tubli, sirge seljaga ja tugev mees. Mees, keda austatakse! Sellises vanuses sellist meest leida on vist päris raske. Ja nii ma neid otsisin. Samuti oli mul kombeks inimesest kohe sõltuvusse jääda. Mingi alateadlik hirm, et jään ka temast ma ilma. Kummaline,

mille kõigega võib inimene oma elu raskeks muuta. Ja see kolmandate inimeste arvamus – kõige mõttetum asi, mille pärast muretseda.

Isa nägin nädalavahetustel ja nii palju, kui oli vaja teda kooli kõrvalt arsti juures käimisega aidata. Minu isa oli väga kange iseloomuga ja tihti pidin olema mina see, kes rääkis isa nõusse, et nüüd on vaja minna või et nüüd on vaja nii teha. Kooli lõpetamise soov tulenes ka soovist teha oma isa uhkeks. Nii ka läks. Mina lõpetasin kooli ja isa seisis sellel päeval uhkelt minu kõrval.

Siinkohal tooksin järeldusi tehes välja, et **enne kui te hakkate inimese üle kohut mõistma, siis tasuks mõelda, kas te teate kogu lugu?** Kas teie olete nii puhas inimene, et mõista kohut kellegi teise üle? Kas teiste kritiseerimine ja arvustamine annab meile midagi? Kas see teeb meist parema inimese? Kas me mitte ei peaks eelkõige enda asjadega tegelema? Kas me tõesti peame positsioneerima inimesi nende tegude, rikkuse või mille iganes järgi? Millegipärast ülekohtu tegemine on nii lihtne, aga mõistmine nii raske...

4

Ja aeg läks... Edasi õppima ei läinud ja asusin tööle. Olin tagasi oma vanemate kodus ja igapäevaselt nende kõrval. Oma argitoimetuste kõrvalt hakkas peas tiksuma üks mõte: „Isa peab ära nägema oma lapselapse“. Alguses oli see mõte väga vaikne. Siis läks elu edasi ja võiks öelda, et minu otsis üles mu lapsepõlvesõber. Aja möödudes sai meist paar ja asjad hakkasid väga kiiresti arenema. Samuti sai samal ajal hoogu juurde minu isa haigus. Oli selgeks saanud, et terveks ei ole võimalik sellest haigusest saada. Seda tuleb pikendada. Mäletan, et isa ei tahtnud seda endale tunnistada. Arstiabi kõrval sai kasutatud ka alternatiivmeditsiini. Ehk oli sellest abi, ei oska öelda. Mulle pigem tundus, et aidata oleks ta saanud ennast ainult ise. Olin alati unistanud väga ruttu kodust välja kolimisest. Võib-olla oligi see soov põgeneda. Ootamatult ruttu saime me oma kodu ja peale seda asus minu mees sõjaväkke. Isa küll lootis, et veedan selle aja kodus, aga mina olin valmis kõigega ise hakkama saama, et mitte olla enam selle haiguse kõrval. Mehe sõjaväest naastes hakkas see hääleke minu peas aina tugevamini teada andma, et nüüd oleks aeg hakata lapse peale mõtlema. Nii saigi lihtsalt vastu võetud otsus, et nüüd on õige aeg. Ja see aeg oli minu raskeim.

Töölt pidin ma õige pea koju jääma, kuna tervis ei pidanud vastu. Peale selle kaasnesid minu rasedusega ka kõikvõimalikud ohud. Nüüd ma saan väga hästi aru – ma sain selle lapse oma isa pärast, mitte et ma ise selleks veel valmis oleksin olnud. Lapseootusega kaasnes ka kogu maja ümberehitus. Ehitajaks oli minu isa, küll tasu eest, aga siiski. See oli aeg, mida me ühtlasi ka kõige rohkem koos veetsime. Elasime nii kaua, kui võimalik oma uues kodus, kuni tuli minna tagasi vanemate juurde. Isa haigus oli juba nii kaugel, et olin tema kõrval kogu aeg ja aitasin nii palju, kui võimalik. Ravi tõttu oli tal perioode, mil ta vajab palju aega taastumiseks. Ma ei suuda siiani ära imestada tema töötahet. Kindlasti oli see tema jaoks teraapia, et saada muremõtted eemale. Olen selle omaduse temalt pärinud. *Kui on raske, siis tee nii palju tööd kui jaksad.* Aga realistlikult mõeldes arvan, et see ei ole siiski õige. Lõpuks inimene lihtsalt hävib ja ukse taga ongi koputamas haigus, et inimene hoo maha võtaks. Mul ei lähe vist mitte iial meelest kuidas koos isaga majale välist voodrilauda panime. Ühel suur pallike, mida kaasas kanda ja teisel raske haigus, mis kogu jõu ära võtab. Aga üheskoos olime me suurepärase tiimi. Lausa uskumatu. Tegelikult sellel ajal oli isal juba nii raske, et ma olin ainuke inimene, kes suutis tema kõrval olla. Ainult minuga suutis ta jääda

rahulikuks. Teistega oli tal alati konflikte. Aga ma sain temast aru ja solvumise asemel püüdsin naeratada ja nalja visata. Siinkohal ei suutnud ka mu mees temaga koos midagi teha. Peale minu oli veel üks sõber, aga päris lõpuks ei suutnud ka nemad enam koos tööd teha. Nii need päevad meil koos möödusid. Ühel päeval tegime koos tööd, siis aga veetsime päeva haiglas. Sellel perioodil viisin oma isa juba iga kord ise päevast ravi saama ja olin terve päeva tema kõrval. Antud ajast on mul veel meeles, kuidas nägin unes kuidas mu laps mulle ütles, et ta ei taha siia ilma sündida, et ta kardab. Sellel hetkel sain ma aru, et *mida ma ometi teen?* Mida rohkem süvenes minu isa haigus, seda rohkem ma enda energiat selle alla panin. Ma unustasin kõik enda ümber. Ma ei tahtnud suhelda inimestega, ma ei tahtnud külas käia, ma ei suutnud oma mehega koos olla ja siis selline uni. See tõi mu korraks tagasi reaalsusesse. Ma hakkasin jälle oma lapse peale mõtlema.

Ärge unustage ära teisi inimesi enda kõrval. Mina ei suutnud endale asju realistlikult selgeks teha. Ma ei oleks tohtinud oma perele kõike seda teha. Õnneks on minu pere mu kõrval väga tugev. Tuhat tänu minu mehele, kes kogu selle aja on vastu pidanud, ja minu pojakesele... kes olevat oma kanguse ikka minult saanud 😊 Ka kangus võib olla väga vajalik omadus, kui see ei muutu sind hävitavaks jõuks nagu toimus minuga. **Tegelikult me ei pea ikkagi ise kõigega hakkama saama ja abi vastu võtmine oma lähedastelt on palju mõistlikum. Hoidke neid, kes teie ümber on!** Mulle oleks võinud selline käitumine kurjalt kätte maksta. Ehk poleks igaüks minu kõrval seda perioodi üle elanud. Minge kohe ja kallistage neid, kes on teie ümber. Nad on seda väärt!

5

Lõpuks nägi mu pojake ilmavalgust. Ka see oli nii, et mina läksin öösel sünnitusmajja ja laps sündis 9.50, samal ajal, kui mu isa sai paar korrust allpool päevast ravi. Mäletan, et vaatasin kogu aeg kella, millal isa haiglasse jõuab ja kui laps sündis, siis tahtsin kohe tema juurde minna. Loomulikult ma ei läinud. Teadsin, et ravi lõppedes ta tuleb mind vaatama. Ta tuligi, aga läks ka väga kiiresti. Nägin, kuidas tema silmadest tahtsid vägisi pisarad voolama hakata. Vabanduseks tõi ta, et *kell on juba palju* ja lahkus kiirustades.

Peale seda elasime me kõik koos minu vanemate juures. See oli väga raske aeg, kuna isa tervis läks üha

hullemaks. Pidevalt olid pinged õhus ja ma ei suutnud enam ära oodata, millal saame oma perega oma koju kolida. Mäletan, et käisin isa arsti juurde ravile viimas ka oma pisikese pojaga või jäi ema lapsega ja mina läksin isaga linna. Isa ei olnud suuteline enam ise sõitma. Oli kord, mil lausa toetasin isa, et ta jõuaks vajalikku kohta. Sellel korral ootasin koridoris arsti ja lõpuks kohtudes palusin teda pisarsilmil, et ta midagi ette võtaks. Seletasin talle, et olukord on hull ja mul endal on kodus kolmekuune laps. Lihtsalt ei jõua enam. Isa viidigi kohe haiglasse ja sellega asi piirdus. Peale seda läks isa olukord paremaks. Arst seletas, et haiglas pole kohti ja eelisjärjekorras on ikkagi lapsed. Mina sain sellest aru, aga tema vist ei oleks minust aru saanud, kui ma poleks samal ajal nutnud. Selle tegevuse kõrvalt oli näha, et tegelikult on kõik võimalik, aga selleks peab ise nii palju tegema. Minu haige isa selleks võimeline polnud, seega võitlesin mina tema eest. See oli esimene kord, mil päästsin tegelikult ka oma isa elu. Vastasel juhul oleks teda ees oodanud veremürgitus. See on minu hinnang. Kui küsisin olukorra kohta, siis arsti vastus oli napsõnaline, et seisund ei tohiks haigust arvestades nii kehv olla. See oli ka kõik, mida teada sain ja samuti jäi see viimaseks korra, mil meid üldse Tartus vastu võeti. Ma ei taha siinkohal arste maha teha. Ma mõistan nende töö suurust, kiirust... aga mulle näib see kui konveieritöö. Mitte mingisugust pühendumist! Saime pidevalt isa haiguslugusid, kuid need olid rohkem ahjukütteks, sest mina lihtinimesena sellest arstide keelest aru ei saanud. Nagu ma ütlesin, siis see jäi Tartus meie viimaseks korra. Selle aja jooksul õnnestus meil ka oma koju kolida. See toimus meeletute pisaratega. Ema nuttis, sest ei tahtnud selle õõvastava olukorraga üksi jääda, isa nuttis, sest ta tahtis meie kõigiga veel koos olla ja mina... mina nutsin veel mitu päeva. See oli nii valus, aga ometi oma pisikese poja kõrvalt ei suutnud ma seal enam olla. Oleks ma vaid sel hetkel paljusid asju teadnud! Ma oleksin vist väga palju asju teisiti teinud. Kui ma oleks teadnud, et isa sellest olukorrast päästmine teeb asjad hullemaks, siis ma ei tea, kas ma oleksingi nii palju vaeva näinud temale abi saamisega. Kui ma oleksin vaid sellel hetkel teadnud, et meile on jäänud viimased kolm kuud, siis ma ei oleks mitte iial kodust lahkunud. Sealpeale hakkas minu õudusunenägu tegelikult pihta. Isa olukord hakkas üha uuesti halvenema. Järjest nõrgemaks ja hädisemaks. Kõik, mida me teha saime, oli panna ta Põlva haiglasse, aga nende arstide jaoks oli see ravi võõras ja suuremat sorti abi isa ei saanud. Pikk periood haiglas, millele järgnes lühike aeg kodus. Arstid soovitasid isa uuesti koju tuua, sest olukord läheb järjest hullemaks ja see oleks viimane aeg kodus olla. Vahepeal esines isal luulusid ja ta põdes kopsupõletikku. Koju tulles oli natuke aega asjad enam-vähem normaalsed. Siinkohal märgin ära, et meid piinas järjepidev hirm selle ees, et isa haav kaelal võib iga hetk läbi närida kaelaarteri, mis oleks tähendanud kohutavat vaatepilti ja hirmsat lõppu. Õnneks seda küll ei juhtunud, aga ega olukord ka palju parem polnud. Peale õe külaskäiku jäi isa täiesti voodisse. Liigutada teda ei saanud, sest tal oli valus. Süüa ta enam ei suutnud. Ta tuli tagasi haiglasse saata. Vastavad inimesed tulid kohale, et isa tagasi transportida, aga see vaatepilt... see ei lähe mitte iial meelest. Sinu kõige tähtsam inimene viiakse minema nagu laip. Olin ka siis nii kaua tugev kui isa ära viidi. Siis jooksin enda tupp ja lihtsalt nutsin. Ma sain aru, et nüüd ei ole enam mitte midagi teha. Ise hakkasin samal ajal lapse lihaspingete tõttu samuti Põlvas võimlemas ja lapsega ujumas käima. Isa vaatamas-käimised olid alati väga rasked. Need hetked tundusid tegelikult isegi tobedad. Ma tegin alati naeratava näo ja rääkisin headest asjadest. Või tegelikult rääkisin vähe. Viimane kohutav vaatamine kujunes selliseks, et seisin isa kõrval naeratades, kui tema enam ei liigutanud ega rääkinud. Jah, kohutav... Mõtlesin, et ei vii enda last üldse isa juurde, kuid lõpuks otsustasin vastupidi. Kui isa last nägi, siis võttis ta kogu oma viimase jõu kokku, tõstis käe ja kaks sõrme üles, nagu tal kombeks oli, ja peale seda pööras ta pea ära. See oli viimane. Peale seda ütles arst, et meil ei ole enam midagi teha, ka pole enam võimalik veenide kaudu vedelikku kehasse viia. See inimene lihtsalt mädanes nii seest kui ka väljast, ei liigutanud, aga samas oli ta

kogu aeg teadvusel. Õnneks küll leevendasid arstid oma ravimitega seda olukorda, aga minu jaoks täiesti vastuvõtmatu olukord. See oli periood, mil ma nutsin igal õhtul enne magama minekut. Ma süüdistasin ennast, et mul ei ole julgust minna isa juurde üksi, temaga rääkida ja olla ta kõrval. Kõige kohutavam oli see, et ma tegelikult ka palusin, et isa piinad lõppeksid. See oli nii vastuolus minu südamega, aga mõistus sai aru, et teha ei ole enam mitte kui midagi. Viimane päev kujunes ka minu jaoks ootamatuks. Olin lapsega samas haiglas paar korrust allpool ujumas ja peale ujumist arvasin, et ma seekord ei lähe isa vaatama. Asju oli liiga palju, et ma jõuan... Aga enam ma ei jõudnudki. 10 minutit peale haiglast ema juurde jõudmist sai ema kõne. Ma teadsin kohe, mis kõne see on... Selleks polnud lauseid vaja. See on päev, mida on raske endale andeks anda. *Miks ometi ei olnud ma oma isa kõrval?* See oli päev, mil kased läksid lehte ja see on päev, mis jääb igaveseks igal aastal mulle seda meenutama, sinna ei ole mitte midagi teha. See on päev, mil ma lihtsalt olen... Lasen jälle oma valu ja mälestusi endast välja. Ka sellel aastal pole veel kased lehte läinud, aga see raske päev tuleb. Peale seda lugu kirjutades on toimunud väga suur vabanemine. Usun, et sellel aastal ei ole mulle see nii raske. Ma vaatan loodusesse ja ütlen enda isale lihtsalt „aitäh!“ kõige eest...

Mul on väga kahju, et ma ei saanud oma pisikese beebiga nii palju koos olla, kui ma oleksin tahtnud. Aga tean, et ehk tõesti isa vajas mind rohkem kogu selle aja. Mul on nii kahju, et ma ei julgenud olla isaga haiglas ja rääkida, ja et ma ei olnud viimasel hetkel tema kõrval. Oli, mis oli. Süüdistama ma ennast jääda ei saa. Järelikult need asjad pidid nii minema. Aga teate, mis? Ei ole vaja selliseid asju karta. **Kui tunned, et tahaksid kuidagimoodi käituda, siis tuleb seda teha, sest järgmist korda enam ei pruugi tulla.** Tehke seda ja kohe. Lausuge ära laused, mis südamel, tehke ära oma teod, mida tahaks teha. Hirmu taha ei tohiks mitte midagi jätta. Hirm on kõigest üks tühipaljas pettekujutus, mille väärtus on null.

Lõpetuseks

Nüüd olen oma valusa loo kirja pannud ja tunne on hea. Nutsin neid lugusid kirjutades ja ka hiljem netist lugedes. Ometi tunnen ma end nii suurepäraselt. Olen maski eest rebinud ja paljastanud ennast paljudele tuttavatele, aga ka võõrastele. Aga teate, ma ei kahetse mitte midagi!

Nagu alustuseks ütlesin, siis juba ühte inimest aidates olen aidanud ka ennast. Ühte inimest ma tõesti aitasin ja täidan siinkohal ka lubaduse. Lähen isa hauale ja süütan küünla, öeldes „Aitäh!“. Seekord pean maha ka vestluse, mida ei julgenud teha siis, kui saime seda veel elusast peast teha... Loodetavasti jõudis minu lugu siiski ka teisteni, aitas veel kedagi. Olen tänulik inimestele, kes arvamust ja toetust avaldasid. Tänuõnadest rääkides tahaksin ma erilised tänuõnad öelda *Minu Tasakaalu* inimestele, et nad mulle sellise võimaluse andsid. Tahan tänada oma ema, kes samuti kõik need aastad on tugevaks jäänud, pole alla andnud ja on hoopis mind toetanud. Minu kallis õeke oma mehega, kes selles olukorras pideva hirmu all olid, aga ometi seisid alati mu kõrval. Minu kallis ämm, kes oli minu pojakesega ja on nii suurepärane inimene. Kallis tädi Ester oma perega, kes oli olemas nõu, jõu ja oma ääretult sooja südamega. Ja veel nii paljudele teistele, kes meie ümber olid, on siiani. Eriliselt tahan siiski välja tuua oma mehe, et ta minu kõrval on ja oma kange poisipõnni, kellega saame lõpuks rahulikult koos olla hoolimata eluraskustest, mis meie teele sattunud on. Armastan teid kogu südamest.